

گردشگری کرمان فصلنامه

کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

سال اول / شماره سه / زمستان ۱۳۹۲ / صفحه ۱۶

Number 3 / 16 pages

هفت باغ علوی

گردشگری، آب و حفاظت از آینده مشترک	۲
صدای پای بهار	۲
بهار و دغدغه‌ی محیط زیست	۳
کوهبنان؛ سرزمین برج ها و قلعه ها	۴
برپایی هفتمین جشن راهنمایان گردشگری سراسر کشور در کرمان	۶
هفت باغ علوی، از دیروز تا امروز	۸
دریای نهفته‌ی کویر لوت	۱۰
گنج اسرار آمیز باستانی کرمان محل جذب گردشگران	۱۲
حقایقی بر سرگذشت فراموش شده قلعه دختر با شکوه کرمان	۱۵
پایون گردشگری استان کرمان در هفتمین نمایشگاه بین المللی، گردشگری و هتل داری تهران	۱۶

سخن مدیر مسئول

■ **سید محمد ابراهیم علوی**

مدیر مسئول، رئیس کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان
و نایب رئیس کمیسیون گردشگری و خدمات اتاق ایران

کارنامه ۹۲

صنعت گردشگری سومین صنعت اشتغالزا و درآمدزا در اقتصاد تجاری جهان امروز است. بعد از صنایع نفت و گاز و خودرو سازی در سالهای اخیر گردشگری به اندازه ای درآمدزا و پر سود شده است که به عنوان یکی از ارکان و عناصر اصلی مقوله توسعه پایدار و فرآیندی کم هزینه ولی پرسود و اشتغال آفرین به ویژه در نواحی و مناطق محروم (ولی دارای جاذبه های گردشگری یا نزدیک به سایت های گردشگری) در صدر توجه و سیاست گذاری و برنامه ریزی کشور های کوچک و بزرگ قرار گرفته است. گشت و گذاری در نمایشگاه های بین المللی گردشگری از جمله فینور اسپانیا، آی تی بی برلین، نشان از توجه شدید و کارزار تبلیغاتی گسترده حتی بسیاری از کشورهای کوچک و توسعه نیافته به مقوله گردشگری و اهمیت و نقش گسترده آن در ایجاد اشتغال، ارزآوری، توسعه پایدار و رفع محرومیت و فقر زدایی در بسیاری از نواحی این کشور هاست. تصویری که در ۵-۴ سال اخیر از کشور ترکیه در سراسر دنیا و به ویژه شبکه های ماهواره ای که در ایران نمایش داده می شود، تصویری بسیار زیبا و شاد از جاذبه ها، توانمندی ها، مردم، معماری، هنر، مراکز خرید، تاسیسات و مراکز اقامتی، ورزشی، صنایع دستی و ... را نشان می دهد که به تعبیر یکی از اساتید و صاحب نظران گردشگری که انگار ترکیه «بهشتی» است که تازه کشف شده است. یا کشور مالزی در طول سال ۲۰۱۳ بیشترین توجه و حمایت و ایجاد امکانات و تسهیلات را برای فعالان صنعت گردشگری فراهم ساخته و در قالب کنفرانس ۳ روزه بین المللی گردشگری در پاییز سال ۱۳۹۲ در ملاکا، مردم دنیا را به دیدار از مالزی در سال ۲۰۱۴ فراخوانده است، شعار Visit Malaysia ۲۰۱۴ در جای جای مالزی، رسانه ها و در شبکه های اطلاع رسانی و تبلیغاتی داخلی و بین المللی مالزی مرتباً تکرار می شود.

نماد امارات متحده عربی یعنی دبی، با فقدان جاذبه های معماری، فرهنگی و تاریخی ولی با حداکثر بهره برداری از سواحل خود و ایجاد زیر ساخت ها و امکانات و تسهیلات، هتل ها، رستوران، مراکز خرید و استفاده از اکو توریسم منطقه به یکی از مقاصد اصلی گردشگران اروپایی و کشور های حوزه CIS و همچنین کشورهای آسیای جنوب شرقی واقع شده است. ◀ **ادامه در صفحه ۱۴**

سخن سردبیر

■ **بتول ایزدبناه**

سردبیر و عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

صدای پای بهار

بود، یکی از پیران زنده دل می گفت: موقع پختن آش از خمیر رشته آدمکی درست می کردند و درون دیگ آش می انداختند و به آن آش "ابو دردا" می گفتند، پس از آماده شدن آش آن آدمک را از روی پشت بام پایین می انداختند یعنی این که درد و رنج را از خود دور می کردند.

یکی دیگر از کرمانی های قدیم تعریف می کرد: شب چهارشنبه سوری همه دور هم جمع می شدیم و پس از پذیرایی کوزه ای را که سری گشاد داشت زیر یک پوشش قرار می دادند که دیده نشود بعد هر کس یک شیئی را که متعلق به خودش بود (مانند انگشتر یا حلقه) درون کوزه می انداخت و نیت می کرد تا به حافظ توفالی زده شود، بعد از آن یک کودک دستش را درون کوزه کرده و یکی از اشیاء را بیرون می آورد و شعر حافظ و صفاحال صاحب آن شیئی می شد و بدین ترتیب شب با خوبی و خوشی به پایان می رسید.

چهار شنبه سوری به روزگاری جشن بزرگ و با شکوهی بود لبریز از شادی و نشاط، آتش نشانه ای از پاکی و امید بود، آتش افروزی نبود! امروز اما از چهارشنبه سوری فقط آتش افروزی برجای مانده است، امروز این آیین زیبا و این آتش پاک به جای شادی و نشاط هراس و نگرانی به همراه می آورد، آیینی که می توانست دلتوازش باشد بیم دلخراش شدن دارد. کاش این آیین کهن ایرانی را با همه زیبایی هایش پاس بداریم.

بخشی از آن هم چنان در فرهنگ این مرز و بوم پایدار مانده است نشأت گرفته از منش و اخلاق خوب نیاکان ما بوده و در تمام آن ها ایمان و اعتقاد به خداوند بزرگ، امید به زندگی و نبرد با بدی ها گنجانده شده است و هرگز در هیچ یک از آن ها رفتار خشونت آمیز دیده نمی شود.

آخرین سه شنبه سال را شب "چهارشنبه سوری" می گویند، رسم بر این است که خانواده ها، خویشاوندان و دوستان دور هم جمع می شوند، بوته ها را توسط حیاط خانه یا در کوچه و میدان شهر آتش می زنند و زن و مرد و پیر و جوان هر یک سه بار از روی آنها می پرند و می خوانند:

زردی من از تو سرخی تو از من
غم برو شادی بیا محنت برو، روزی بیا

پس از آن خاکستری که از آتش برجای می ماند باید دور ریخته شود زیرا بعضی عقیده دارند خاکستر چهارشنبه سوری نحس است چون هنگام پریدن از روی آتش بیماری و ضعف خود را به آتش می دهند.

یادم می آید مرحوم مادر بزرگم تعریف می کرد: در قدیم خاکستر باقی مانده از آتش را یک زن باید جمع می کرد و بیرون از خانه در، آب یا سر چهار راه می ریخت، آن ها عقیده داشتند با این کار نحسی بیرون ریخته می شود و شادی و سلامت به خانه می آید. یکی دیگر از رسوم چهارشنبه سوری در کرمان پختن آش رشته

اسفند ماه که از راه می رسد اندک اندک صدای پای بهار می آید، فصل رویش و حیات دوباره طبیعت، فصل زیبایی و دگرگونی و تحول.

از نظر فلکی روز نخست فروردین که آفتاب به نقطه اول برج حمل می رسد نوروز است.

در روایات آمده است "روزی که جمشید بدکاران و بیدادگران را سرکوب کرد و بر تخت نشست آن روز را به شکرانه پیروزی بر بیدادگران جشن گرفتند و نوروز خواندند."

اما آنچه که ما در طبیعت شاهد هستیم نوروز زمانی است که زمین متحول می شود، درختان به بار می نشینند، شکوفه ها بر شاخه درختان جلوه می فروشند و روزهای خوبی است برای این که ما نیز افکار بد را از خود دور کنیم، به شادی ها لیختد بزنیم و غم را جا بگذاریم، اگر روزگار بگذارد!

کرمانی ها هم مانند سایر مردم ایران آغاز فصل نو را به شادمانی جشن می گیرند و پیش از فرا رسیدن به پیشوازمی روند و تلاش می کنند این آیین را متناسب با شرایط اقتصادی خودشان برگزار کنند.

در اسفند مردم با برگزاری آیین چهارشنبه سوری به پیشواز نوروز می روند، برگزاری این جشن کهن از سال های بسیار دور در ایران مرسوم بوده است. مطالعه تاریخ نشان می دهد تمام آیین ها و جشن هایی که مردم ایران در روزهای مختلف برگزار می کنند و

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان
مرکز تحقیقات و بررسی های انضامی، آموزش و مشاورات آتین

■ **مدیر مسئول:** سید محمد ابراهیم علوی ■ **سردبیر:** بتول ایزدبناه ■ **مدیر داخلی:** فرزانه زاهدی

■ **طراحی و صفحه آرایی، تحریریه:** اعظم عرب نژاد- فروغ زابنده رودی

■ **نشانی:** کرمان، بلوار جمهوری اسلامی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان ■ **تلفن:** ۰۳۴۱-۲۴۴۴۶۷

ارسال مطالب علمی و تخصصی و تجربیات شما در زمینه ی گردشگری جهت نشر، مزید امتنان است/ مطالب مندرج لزوماً باینگاه کمیسیون نمی باشد/ فصلنامه گردشگری کرمان در چاپ و ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.

مقاله

محمد جهانشاهی

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
کرمان و عضو انجمن بین‌المللی اکوتوریسم

بهار و دغدغهی محیط زیست

سدها و یا برنامه ای که اکنون به منظور راه اندازی نیروگاه‌های الکتریسته و مراکز تولید انرژی خورشیدی در حال پیگیری است از این قبیل اقدامات است اما باید با شتاب و وسعت بیشتری این کار انجام پذیرد و اگر چه هزینه اولیه آن زیاد است اما در برابر نقشی که این دسته از فعالیتها در مسیر پایداری چه در کشور و چه در دنیا ایفا می کند ارزش قابل توجهی دارد. در این شرایط اما نکته ای که هنوز برنامه مشخص و تاثیرگذاری برای آن دیده نمی شود بحث توسعه زیرساختهای نرم افزاری است به ویژه در زمینه مسایل فرهنگی و افزایش آگاهی جامعه نسبت به این مقوله برنامه مشخصی وجود ندارد آن هم در شرایطی که اصلی ترین نقش بر عهده جوامع است. اما وضعیت کنونی کرمان به دلیل شرایط آب و هوایی که در چند سال گذشته مثل دیگر نقاط کشور، این استان را تحت تاثیر خود قرار داده، از حساسیت ویژه‌ای برخوردار است.

به خصوص، خشکسالیها شکنندگی محسوسی را در سطح استان ایجاد کرده که تحت تاثیر آن ما شاهد در معرض تهدید قرار گرفتن بخش قابل توجهی از پوشش گیاهی و نیز جانوری استان هستیم و اضافه کنیم اضافه برداشت بیش از یک میلیارد متر مکعب از سفره های زیرزمینی مان در استان، همچنین پدیده نامناسب بیابان زایی با سرعت بالایی درحال گسترش است. وقتی این حساسیت و شکنندگی مشاهده می شود بی شک در بسیاری از اموری که در شرایط عادی به آنها می پردازیم باید تجدید نظر کنیم به عنوان مثال باید در جهت تغییر مسیرهای گردشگری از مناطقی که از آسیب پذیری بالاتری برخوردارند به سمت مناطقی که دامنه تحمل بیشتری دارند برنامه ریزی کنیم همچنین می توانیم با به کار گیری اهرم هایی همچون دریافت هزینه ورود و کاهش خدمات گردشگران را مجبور به استفاده کمتر از این مناطق بکنیم تا زمانی که شرایط مناسب شود. و چون این یک مفهوم کلی است با مشارکت همگانی تحقق می‌یابد و شاید اصلی ترین راهبرد انجام وظایف به بهترین شکل و در مسیر اصولی ، درهمه بخش ها باشد به خصوص ارگانهای فرهنگی و رسانه ملی .

در کنار آن، برنامه ریزان کار بلند و مدیران کارآمد هم نقش مهمی بر عهده دارند. باید توجه اصلی ما در انجام هر فعالیتی به مسایل زیست محیطی باشد.

تجربه ۳۰۰ ساله غرب اکنون به ما نشان می دهد که آن نگاه صرفا اقتصادی و مصرف گرایانه به منابع طبیعی چه وضعیتی را به وجود آورده است و این راه را به ما نشان می دهد. ما نباید در انجام فعالیت های مختلف صرفا به کارایی اقتصادی منابع طبیعی بپردازیم این بدین معناست که آن نگاه حاکمی از ارزش گذاری در مسیر پایداری را باید جدی تر مورد توجه قرار دهیم.

ما کشور ثروتمندی هستیم که باید قدر این نعمت های خدادادی را بدانیم و قطعا هر چه که ما بهتر و در مسیر پایداری از منابع طبیعی مان استفاده کنیم علاوه بر بهبود کیفیت زندگی همه مردم کشور در منطقه نیز تاثیر بیشتری خواهیم داشت و نوروژ فرصتی است که باید قدر آن را بیشتر بدانیم.

شکران این نعمتها باید از این منابع موجود به شکل صحیحی بهره برداری کنیم. . این بهره برداری مطلوب نیاز به برنامه ریزی مناسب دارد. اگر در مسیری که در راه تحقق چشم انداز در پیش گرفته ایم به بحث توسعه پایدار به طور جدی توجه شود این مسئله علاوه بر اینکه توفیق بیشتری را به ارمغان می آورد، می تواند در افزایش سطح زندگی و جایگاه کشور در سطح دنیا موثر باشد.

به دلیل وضعیت خاص کشور، ما در بخشی از کره زمین قرار داریم که بیشترین دریافت انرژی خورشیدی را تجربه می کنیم. قرار گرفتن در نوار بیابانی دنیا اگرچه گرم و خشک ترین نقاط زمین را به ما داده و تبعاتی را از این حیث متوجه منطقه ما کرده است اما از سوی دیگر این یک شانس بزرگ هم برای ما به حساب می آید. این ویژگی جغرافیایی باعث شده که بتوانیم بیشترین بهره برداری را از منابع خورشیدی داشته باشیم. به دلیل شرایط توپوگرافی ایران همچنین وجود منابع آبی متنوع مثل دریاها، دریاچه ها و تالابها و همچنین توزیع کشور در عرض های جغرافیایی و تحت تاثیر بودن از جریانات اقلیمی اطراف ، از شرایط مناسب و ظرفیتهای غیر قابل انکاری ما را بهره مند ساخته است. ظرفیتهایی که هر کدام می توانند منبع و مولد یک حرکت نوین باشند به عنوان مثال کنسرسیومی در اروپا به دنبال این است که بخشی از انرژی خود را از مناطق پرانرژی قاره آفریقا تامین کند و برای این کار پروژه ای ۱۰ ساله با اعتباری نزدیک به ۴۰۰ میلیارد یورو در نظر گرفته تا از منابعی همچون انرژی خورشیدی نسبت به تامین انرژی خود استفاده کند و برق را از صحرای آفریقا توسط نیروگاه های بزرگ خورشیدی تولید و از آنجا وارد شبکه توزیع در بخش هایی از اروپا نماید پروژه ای که از آن به نام «دزرت تک» یا تکنولوژی بیابان نام برده می شود.

دیگر کشورهای پرمصرف همچون هند و یا چین هم برای تولید انرژی از منابعی به جز سوخت های فسیلی برنامه های زیادی را در دست اجرا دارند به خصوص بیوگاز. کشور ما نیز با توجه به اینکه با مصرف بالای انرژی روبروست به خصوص اینکه در تولید گازهای گلخانه ای و نیز بهره برداری نامناسب سهم قابل توجهی را در دنیا به خود اختصاص داده است می طلبد تا به شکل جدی و به عنوان یک دغدغه به این مورد توجه داشته باشید.

بهره برداری از انرژی های خورشیدی، بادی و آبی و همچنین بهسازی و نوسازی صنایع به خصوص تغییر فرهنگ پرمصرفی و مصرف نادرست به سمت مصرف بهینه از جمله راهکارهای موثر در این خصوص شمرده می شوند. ظرفیتهایی مثل بیابان لوت و مرکزی به عنوان شانسهای غیرقابل گذری در کشور محسوب می شوند که متأسفانه کمترین بهره را از آنها برده ایم.

نمی توان گفت این مسئله در حال حاضر دغدغه نیست اما آن جریان تاثیرگذارو مشخصی که در زمینه تحقق اهداف این مسیر باشد، وجود ندارد. در حال حاضر کارهایی به صورت پراکنده در سطح کشور در حال انجام است مثل نیروگاه بادی دشت نیشابور و توربین های منجیل یا تولید بخشی از انرژی از طریق

با سایه افکندن صنعت بر زندگی بشر، روند پر شتاب مدرنیزه شدن آنچنان افسار گسیخته جوامع بشری را در نوردید که تنها با گذشت چند دهه، در کنار افزایش کیفیت زندگی، حیات کره زمین را در تهدید خود قرار داد.

با نمایان شدن تاثیرات نامطلوب و خسارت بار توسعه صنعتی بر مسایل زیست محیطی و اکوسیستم طبیعی کره زمین، حفاظت از این منابع خدادادی آنچنان ضرورت خود را به دولتها و ملت های سراسر دنیا شناساند که مفهوم توسعه پایدار جدی ترین گفتمان در قرن بیست و یکم شد؛ گفتمانی که در توسعه کشور ما جای خالی آن به شدت احساس می شود : سرانجام کشورهای مختلف وابستگی انسان به محیط زیست غیرقابل انکار بوده و بستر توسعه و زندگی بشر محیط زیست است.

توسعه پایدار یعنی از منابعی که داریم در راستای افزایش کیفیت زندگی در رفع نیازها به شکلی بهره برداری کنیم که حق برداشت و استفاده نسل های آینده را هم ببینیم.

توسعه پایدار یعنی از نگاه خودخواهانه فاصله بگیریم. مباحث بسیار زیادی پیرامون این مسئله به وجود آمده به خصوص کاهش مصرف سوخت های فسیلی و تغییر رویکرد به سمت انرژی های نو و منابع تجدید پذیر.

مصرف سوخت های فسیلی تاثیر بسیار زیادی بر محیط پیرامون ما می گذارد به ویژه افزایش دی اکسید کربن..

این گازها چرخه طبیعی کره زمین را بر هم می زند که گرم شدن زمین و تغییرات آب و هوایی نمونه ای از این تاثیرات است باید همه جوامع دنیا با یک همسوزنگی به این مسئله، اثرات آن را کاهش دهند. قاعدتا ایران هم از این بحث مستثنی نیست چرا که ما هم جزئی از جامعه بشری هستیم و اتفاقاً در این زمینه رفتار ما می تواند بسیار تاثیرگذار باشد چرا که ایران جزو ۲۰ کشور پهناور دنیاست و جدا از این، کشور ما ظرفیتهای بسیار بالایی دارد و از جهاتی می تواند جزو منحصر بفردترین های دنیا باشد. بحث تنوع اقلیمی و آب و هوایی در کشور ما از ارزشهای ستودنی است که به دلیل وجود این قابلیت باید همواره به خود ببالیم. همین نوروژ را در نظر بگیریم در این عرصه و مرزهای کشورمان چه تفاوت ها و تنوعی را در طبیعت و اقلیم آن شاهدیم. خاک و پوشش گیاهی اصلی ترین ظرفیتهایی است که باید در مسیر توسعه کشور از آن بهره گرفت. به منظور

معرفی منطقه‌ی گردشگری

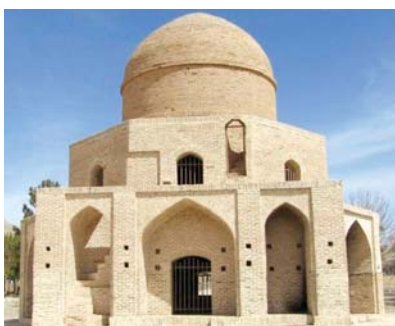
اسید عبدالرضا جعفری صدر

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

کوهبنان؛ سرزمین برج ها و قلعه ها

مقبره آخوند شهید

مقبره هدایت علی شاه کوهبنانی معروف به مقبره آخوند شهید کوهبنانی در کوهبنان قرار دارد. جد مادری هدایت علی شاه، خاندان نفیسی است.

تصویر مقبره آخوند شهید در کوهبنان

روستای صخره ای دره گزک در روستای دره گزک سنگ نبشته ای یافت شده که بنا به اعتقاد دکتر نجمی متعلق به دوره قبل از آشنایی با خط است و احتمالا قدمت ۳ تا ۴ هزار سال دارد. در روستای دره گزک بخشی از رسوبات حاشیه رودخانه بصورت غارهایی به عمق یک اتاق شبیه میمند شهر بابک حفر شده که محل سکونت بوده است. بازسازی بخشی از این اتاق ها انجام شده و ثبت میراث فرهنگی است و این امکان بوجود آمده تا بخشی از تاریخ گذشته در معرض بازدید گردشگران داخلی و خارجی قرار بگیرد. سایر دیدنیهای روستای دره گزک آکواریوم طبیعی که با چشمه آرتزین تغذیه می شود، برج و قلعه و رودخانه زیبایی است که در فصل های پر باران سطح آن پوشیده از نیزار می شود که در منطقه کویری چشم نواز است.

منظره عمومی روستای دره گزک، در این تصویر بخش غارهای دست کند در سمت چپ و خانه های گلی جدید در سمت راست دیده می شود.

تصویری بخش غربی روستای دره گزک در این تصویر غارهای دست کند در آبرفت های جوان دیده می شود.

وجه تسمیه و جغرافیای کوهبنان

روایت است که بلحاظ درختان فراوان بنه (پسته کوهی) کوهبنان نام گرفته از سوی دیگر عده ای از محققان بر این نظر هستند که وجود برج های فراوان در کنار کوههای مرتفع نشان از این دارد که مردم این ناحیه کوهبنان خوبی برای جلوگیری از هجوم اشرار و جنگجویان از سمت شمال به مرکز استان بوده اند و برج های دیده بانی متعدد در قله ها برای حفظ امنیت ایجاد شده و تعدد آنها گواهی این ادعا است.

بنا به شواهد و مدارک موجود روستای صخره ای درگزک، معبد آناهیتا، قلعه دختر، چشمه گبری، تخت لطیف، خانقاه شیخ ابوسعید کوهبنان یکی از مراکز سکونت بسیار قدیمی است. شواهد جمع آوری شده قدمت روستای دره گزک را به دوران نوسنگی می رساند.

کوهبنان با وسعت ۳۳۰۰ کیلومتر مربع و جمعیتی حدود ۲۲ هزار نفر در ۱۷۰ کیلومتری مرکز استان، در شمالی ترین بخش استان کرمان واقع شده است. کوهبنان با ارتفاع ۱۹۸۵ متر از سطح دریا یک شهر پایکوهی است که کوههای مرتفعی آن را احاطه کرده اند. آب و هوای کوهبنان معتدل و کوهستانی با متوسط بارندگی حدود ۱۲۵ میلی متر در سال است. بنا به آمار موجود گرمترین ماه سال تیرماه و سردترین ماه، دی ماه می باشد. پر باران ترین ماه اسفند گزارش شده است. کوهبنان دارای دو بخش، دو مرکز شهری، چهار دهستان و ۱۰۶ آبادی است.

جاذبه های گردشگری کوهبنان

زادگاه شاه نعمت الله ولی

کوهبنان محل تولد و زندگانی بنیانگذار سلسله نعمت اللهی، نورالدین نعمت الله پسر عبدالله مشهور به شاه نعمت الله ولی از نواده ای امام محمد باقر است. شاه نعمت الله در سال ۷۳۱ هجری قمری به دنیا آمد و ۱۰۳ سال زندگی کرد. تنها فرزند شاه نعمت الله، برهان الدین خلیل الله به سال ۷۷۵ هجری قمری در کوهبنان بدنیا آمده است. روایت شده در دامنه کوه مشرف به شهر شاه نعمت الله کلاسهای درس خود را دایر می نموده است.

خانقاه شیخ ابوسعید ابوالخیر

کوهبنان سرزمین برج ها، قلعه ها، مقابر بزرگان، میعادگاه عارفان، روستاهای تاریخی، آسیاب آبی، روستاهای گردشگری طبیعی، جنگل های سیلا، محل پیدایش آثار حیات در ۵۴۰ میلیون سال قبل، گردشگری معادن زغال سنگ، قنات منحصر بفرد ایزات، خانقاه شیخ ابوسعید، تخت لطیف، خانه های تاریخی، بازار، طریق الرضا و ... است.

کوهبنان در مسیر اصلی راههای ارتباطی نیست اما آنچه در بالا از آنها فهرست وار نام برده شد تنها بخشی از آثار فرهنگی و باستانی این شهر است. فرماندار کوهبنان میگوید کوهبنان بام فرهنگی استان است. مورخین آن را میعادگاه عرفان می نامند. هر چه هست کوهبنان، یک استثناء تاریخی، فرهنگی و گردشگری است که ناشناخته مانده و جاذبه های آن می تواند باعث توسعه و رونق گردشگری، ایجاد بازار کار، تولید ثروت، کاهش مهاجرت و بکارگیری نیروی انسانی در این منطقه شود. برای تهیه این گزارش در ۱۵ دی ماه ۱۳۹۲ مجددا به کوهبنان سفر کردم، تا از آخرین دستاوردهای گردشگری کوهبنان و اقدامات فرماندار از نزدیک مطلع شوم؛ همین جا لازم است از فرماندار کوهبنان آقای دکتر متقی برای پذیرایی بسیار گرم و دوستانه، انجام مصاحبه، در اختیار گذاردن منابع، آرشیو اطلاعات، عکس و فیلم صمیمانه تشکر نمایم.

در سالهای اخیر و بویژه در دو سال گذشته به همت فرماندار کوشا بخشی از آثار تاریخی، فرهنگی و باستانی و گردشگری کوهبنان بازسازی شده که مجال توضیح در مورد همه آنها نیست و از حوصله خوانندگان این گزارش خارج است. در ادامه فهرست وار و بطور خلاصه بخشی از جاذبه های گردشگری کوهبنان معرفی شده است. کوهبنانی که باید از نو شناخت. شنیدن کی بود مانند دیدن.

شهرستان کوهبنان در شمال غربی استان کرمان واقع شده است. راه ارتباطی کوهبنان از طریق کرمان به زرنده است. از کوهبنان و مسیر ده علی به سمت شمال می توان به استان یزد نیز دسترسی پیدا نمود.

➤ خانه آل طه در کوهبنان

بازار قدیمی

نقل می کنند که بازار حدود ۱،۵ کیلومتر طول داشته است. اکنون مخروبه است و از رونق افتاده است. علت این بی رونقی کوهبنان شاید ریشه آن در قهر طبیعت و زلزله باشد که باعث کشتار و آوارگی شده است.

مهمترین رویداد های تاریخی زلزله های مهیب کوهبنان که در کتاب تاریخ زمین لرزه های ایران به نوشته امیرسر و ترجمه ابوالحسن رده آمده است عبارتند از:

زمین لرزه سده دوازدهم میلادی که آثار آن در بین اهالی به گود زلزله مشهور است، در سده چهاردهم میلادی که آثار آن در روستای گور در محلی بنام زلزله سنگ بجای مانده است، در سال ۱۸۷۵ میلادی، در آوریل ۱۹۱۱ و در نوامبر ۱۹۳۳

➤ بخشی از بازار قدیمی کوهبنان و درب ورودی تیمچه علی خانی

توانمندی های کوهبنان

تولید زعفران، زرشک، زیره، کنیرا، گیاهان دارویی
تولید توتیا و محصولات نسوز کارخانجات
پرورش کبک و بلدرچین

راهکارهای توسعه گردشگری کوهبنان

- برای توسعه جوامع محلی آموزش فرهنگ گردشگری ضروری است. سرمایه گذاری های اولیه انجام شده اما استراتژی خاصی را در جهت جذب گردشگری دنبال ننموده است زیرا فرهنگ گردشگری مقدم بر اقتصاد گردشگری است.
- راه دسترسی کوهبنان راه دسترسی به معادن زغال سنگ است و جاده اختصاصی ندارد. جاده فعلی کوهستانی و دارای شیب های خطرناک است که بایستی قبل از توسعه گردشگری برای آن تدابیری اندیشید.
- برای گردشگری پایدار زیر ساخت هایی برای اقامت و پذیرایی لازم است. بخشی از آن فراهم شده و بر اساس آن می توان با هماهنگی شرکتهای گردشگری برای توسعه گردشگری کوهبنان اقدام نمود.

به سطح گفته می شود. قدمت احداث قنات به حدود ۶۰۰۰ سال قبل برمی گردد و عمری برابر تاریخ کهن ایرانیان دارد. قنات یک فن دستیابی به آب است که به ایرانیان باستان تعلق دارد. در ایران بیش از ۳۶۳۰۰ رشته قنات با میانگین طول ۶ کیلومتر و طولی حدود ۳۷۶ هزار کیلومتر حفر شده است. بنا به گفته های نقل شده از گوبلو کاریز در ابتدا یک فن دسترسی به آب نبوده و معدن کاران برای دفع هرز آب های معدنی از این روش استفاده می کرده اند اگر چه این فرضیه برای کلیه موارد رویت قنات مصداق ندارد اما بعنوان یک فرض از جهت بررسی تاریخ معدنکاری در ایران قابل تحقیق است. قنات مزایا و معایبی دارد، مهمترین مزیت قنات استخراج آب با استفاده از نیروی ثقل و صرف هزینه کم و آب دائمی آن است و مهمترین عیب آن این است که آب قنات در مواقع عدم نیاز به آب قطع نمی شود و قابل کنترل نیست. در قنات ابزار تمام راهروهای این قنات در سنگ حفر شده و دارای سد زیرزمینی است و در زمستان که نیاز آبی کم است درب های قنات بسته می شود و آب در پشت آن ذخیره می گردد و در بهار درب های خروجی باز و از آب ذخیره شده برای مصارف کشاورزی استفاده می نمایند. مشابه این قنات در وزوان میمه دیده شده است. قنات ابزار بلحاظ این مزیت منحصر بفرد قابلیت ایجاد کاربری گردشگری و اکوتوریستی دارد.

برج ها و قلعه ها

در منطقه کوهبنان بلحاظ موقعیت کوهستانی و ژئوپلیتیکی آن نیاز به برج های دیده بانی و قلعه های مستحکم برای دفاع از مرز های شمالی استان را داشته است بهمین دلیل در قتل این منطقه و روستاهای آن اغلب برج های دیده بانی مستحکمی احداث شده که اکنون بخش از آنها بعنوان آثار بجا مانده از تاریخ گذشته خودنمایی می کند. مشاهده این برج ها و تفکر در مورد آنچه که این سنگها و گل ها دیده اند یک جاذبه گردشگری است.

➤ برج محله چماه کوهبنان

خانه های اعیانی

خانه های اعیانی متعددی در این منطقه دیده می شود که مشهورترین آن خانه آل طه می باشد. این خانه نشان دهنده ثروت و رونق تجارت اهالی در گذشته می باشد.

جنگل سیلا

سیلا نام محلی درخت اورس است. تاکنون ۶۰ گونه اورس در جهان شناخته شده است. اورس یا هرس گونه ای سرو Juniperus است. اورس از رسته مخروطیان، رده نازویان، راسته کاجیان و تیره سرویان می باشد. این درخت در مناطق کوهستانی می روید و در مقابل نامالایمات طبیعی بسیار مقاوم است. این درخت و جنگل های باقیمانده از آن جزء مناطق حفاظت شده هستند.

➤ تصویر جنگل اورس واقع در دره درهود کوهبنان

➤ تصویر جنگل اورس دره درهود کوهبنان، روستای دره هود در ۴ کیلومتری شمال کوهبنان در مسیر کوهبنان به سمت ده علی واقع شده است.

آسیاب هشت گانه

آسیاب های آبی کارخانه تولید آرد گندم و غلات می باشند. در آسیاب آبی با استفاده از تکنیک هیدرولیک و سرعت آب عمل آسیاب کردن انجام می شود. تعداد آسیاب های آبی جهان انگشت شمار هستند. در ایران از آسیاب های آبی اشکدر در استان یزد نام برده می شود که بعلت خشک شدن قنات آب همت آباد اکنون متروکه است. آسیاب های آبی خسروآباد طیس و گرمسیر تفت تا چندی پیش پا بر جا بوده اند. یکی از مزیت های آسیاب آبی کوهبنان این است که با یک رشته قنات تغذیه می شود و در گذشته نه چندان دور آرد گندم و غلات زرد، کرمان، رفسنجان و حتی بعضی از مناطق استان یزد را تهیه می کرده است. بخشی از این آسیاب بازسازی شده و در معرض دید علاقمندان به این صنعت آسیاب آبی می باشد.

➤ تصویر یکی از راههای ورودی قنات کوهبنان

قنات ابزار

قنات، کهریز یا کاریز به مسیر و راه هدایت آب از درون زمین

برپایی هفتمین جشن راهنمایان گردشگری سراسر کشور در کرمان

■ الهه آذرنوش
راهنمای گردشگری

مراسم جشن راهنمایان گردشگری در سالن اجتماعات دانشگاه هایتک ماهان

سخنرانی خانم فلیسیتاس در سالن اجتماعات دانشگاه هایتک

روز نخست گردهمایی و بازدید از کنبد جلیله

تشکیل حلقه انسانی مقابل ارگ قدیم بم

کادر اجرایی راهنمایان کرمان

رونمایی از تندیس راهنمایان گردشگری در محور گردشگری هفت باغ علوی

هفتمین گردهمایی ۳ روزه راهنمایان گردشگری ایران به مناسبت روز جهانی راهنمایان گردشگری و با حضور فعالان این عرصه از سراسر ایران، خانم «فلیسیتاس رسنیگ» Felicitas Wressnig رئیس فدراسیون راهنمایان گردشگری جهان (WFTGA)، «هوشنگ مرادی کرمانی» و مهمانان ویژه در شهر کرمان، برگزار گردید. این گردهمایی با **همت و حمایت اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان** و میزبانی و اجرای «انجمن صنفی راهنمایان کرمان» و با کمک دبیرخانه کانون و جامعه راهنمایان ایران انجام شد.

بعد از فاجعه‌ی زلزله‌ی بم، شاهد این هستیم که نقش بم و نهایتاً استان کرمان در مسیر توره‌های ورودی و حتی داخلی کم‌رنگ شده است. راهنمایان با حضور در استان کرمان، دیدار از ارگ بم و انجام برنامه‌های فرهنگی مانند تشکیل حلقه انسانی با واژه **BAM IS ALIVE**، روبروی ارگ تاریخی بم توجه و احساس خود را نسبت به ارگ بم نشان دادند. ارگ بم به‌تازگی از فهرست میراث در خطر یونسکو درآمده و در زمره میراث فرهنگی جهانی قرار گرفته و این حرکت فرصت جدیدی را برای استان کرمان به عنوان یک مقصد گردشگری جهانی ایجاد خواهد کرد.

جشن با شعار: «**راهنما راوی آب، حافظ خاک**»، شکل گرفت و در راستای همین شعار، جشن میزبان مهمانانی از سازمان حفاظت محیط زیست بود، **برنامه تاغ کاری** در محور هفت باغ علوی انجام گردید و همچنین گروه موسیقی خورشید سیاه که برای حفاظت محیط زیست فعالیت دارند در این جشن حضور داشتند. در این گردهمایی برای ماندگاری خاطره در ذهن هموطنان با همت انجمن صنفی راهنمایان کرمان برای اولین بار **تندیس راهنمایان** ساخته شد و در محور گردشگری هفت باغ علوی رونمایی شد.

یکم اسفندماه ۲۱ فوریه ۲۰۱۴ جشن با حضور مقامات کشوری و استانی، مهمانان داخلی و خارجی، حامیان جشن و حدود ۷۰۰ نفر راهنمای گردشگری در سالن اجتماعات دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی کرمان (هایتک) برگزار گردید، امید است با نهادینه شدن این رویداد و ثبت آن در حافظه تاریخی شهر کرمان، شاهد بازخورد مثبت آن در آینده گردشگری استان کرمان باشیم.

عکس: احمدرضا سیدطاهری / مراسم تاغ کاری در محور گردشگری هفت باغ علوی توسط راهنمایان گردشگری

یادداشت

پنل ایزدپناه

سر دبیر خبرنگار و عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

کرمان از نگاهی دیگر

• خانه حاج آقا علی رفسنجان

این خانه یکی از بزرگترین و زیباترین خانه های خشتی جهان است که با هفت هزار متر مربع زیر بنا در شهر رفسنجان، سبک معماری خاصی را به خود اختصاص داده است. طراحی تالارها، اتاق ها، گچ بری اتاق ها، طاق نماهای باشکوه، کلاه فرنگی و آجر نماهای حیاط بسیار دیدنی و جذاب است. قدمت این مجموعه قریب به ۱۳۰ سال می باشد.

اگر به رفسنجان سفر کردید دیدن موزه مردم شناسی رفسنجان با مجسمه های مردان و زنان قدیم رفسنجان، ظروف قدیمی، کتابهای دست نویس و نوشته های تاریخی خاطره انگیز خواهد بود.

• غار طرنگ- بافت

شاید به جرات می توان گفت یکی از غارهای حیرت انگیز و اسرار آمیز ایران در منطقه بافت قرار دارد. غار طرنگ طولانی ترین غار استان با دالان ها و تالار خفاشان می تواند هر بیننده ای را مجذوب کند، در مسیر این غار شگفت انگیز از روستای زیبای طرنگ با درهای سرسبز و پوشیده از درختان گردو، چنار، بادام کوهی می گذرید، از این غار حتماً باید با حضور راهنما بازدید کنید. اگر به منطقه بافت سفر کردید دیدن «غار جفریز» در روستای جفریز گوگر که در دامنه تپه ای آهکی قرار دارد می تواند جالب باشد.

• پناهگاه حیات وحش خبر و روچون

این پناهگاه در فاصله ی ۶۷ کیلومتری بافت واقع شده و از مناطق کمیاب و نادر کشور است. در این منطقه گونه های جانوری بسیاری زندگی می کنند و زیستگاه پستاندارانی چون پلنگ، گربه، کل و بز، قوچ و میش، شغال، کفتار، گراز، گرگ، آهو، خرگوش و است. انواع شکاری ها از جمله عقاب طلایی، کرکس و همچنین پرندۀ جیرفتی که از پرندگان کمیاب محسوب می شود در این پناهگاه زندگی می کنند.

• موزه باستان شناسی جیرفت

در این موزه اشیایی منحصر به فرد از سنگ کلوریت در معرض دید گذاشته شده است. این اشیاء از نظر تزئین کم نظیر بوده و متعلق به دوره های مختلف تاریخ می باشند.

• مسجد جامع دقیانوس (جیرفت)

این مسجد که قدمت آن به اوایل سده سوم برمی گردد در حاشیه هلیل رود در محوطه شهر تاریخی جیرفت (دقیانوس) قرار دارد. مسجد با صحنی به وسعت ۳۰۰۰ متر مربع دارای محراب، گچ بریهای منقوش، وضوخانه، یک مدار با قطر ۴ متر و شبستان می باشد.

خان، حمام گنجعلی خان با کاشی کاری های بسیار با شکوه دیدن کنید، مجموعه حاج آقا علی هم که مربوط به دوران قاجار است؛ شامل مسجد حاج آقا علی، بازار حاج آقا علی و آب انبار حاج آقا علی می باشد که بسیار دیدنی است.

– موزه دفاع مقدس با ۲۳ هزار متر مربع و زیر بنای ۲۵۵۰ متر مربع از مرکز دیدنی کرمان و یادآور هشت سال دفاع مقدس است.

– باغ موزه هرندي: بانی این باغ زیبا «عدل السلطان» است، این باغ که به دلیل توقف تاریخی رضاخان در مسیر آخرین سفر تبعیدی اش اهمیت تاریخی پیدا کرده است، حدود ۱۰۰ سال قدمت دارد.

– بخشی از این موزه به سازهای بومی و سنتی این دیار تعلق دارد که دیدن آن خالی از لطف نیست.

– اما اگر فرصت سفر به دیگر شهرستان های استان را داشته باشید قطعاً از دیدن مناطقی که نام برده می شود پشیمان نخواهید شد:

• ارگ راین

بزرگ ترین بنای خشتی بعد از ارگ بم با مساحتی بالغ بر ۲۲ هزار مترمربع در جنوب غربی شهر راین بر بلندی تپه ای قرار گرفته است.

ارگ راین شامل بازار، مسجد، زورخانه و عامه نشین می باشد؛ قدمت این بنا به دوره ساسانیان می رسد.

شهر راین در ۱۰۰ کیلومتری جنوب شهر کرمان قرار دارد؛ اگر به راین سفر کردید فراموش نکنید کارد و چاقوی ساخت صنعتگران راین هم بسیار معروف و مشهور است. یکی از زیباترین آبشارهای استان هم در فاصله ۱۴ کیلومتری شهر راین قرار دارد.

• روستای صخره ای میمند

روستای تاریخی میمند در فاصله ۳۶ کیلومتری شمال شرق شهر بایک واقع شده، این روستا با قدمتی چند هزار ساله مجموعه ای با ۴۰۰ واحد دستکند به نام «کیچه» در مجموع بیش از ۲۰۰۰ اتاق را شامل می شود و دارای مسجد، حسینیه، حمام قدیمی و مدرسه می باشد که تمام آنها در دل کوه کنده شده است.

شهر بایک در فاصله ۲۴۷ کیلومتری غرب استان کرمان واقع شده است «غار ایوب» هم از دیدنی های منطقه شهر بایک است که در دل کوه ایوب از رشته کوه های مرکز ایران در جنوب شرقی شهر «دهج» با ارتفاعی حدود ۳۳۰۸ متر قرار دارد.

وقتی از کرمان می گویم ناخودآگاه تاریخ را به یاد می آوریم و آثار بر جای مانده از آن راه ارگ بم، حمام گنجعلی خان، باغ شاهزاده ماهان، گنبد جلیه و

وقتی از کرمان می گویم کاش از طبیعت زیبای آن هم بگویم، از کوه ها، آبشارها، غارها، چشمه های آب گرم، حیات وحش، آب و هوای متنوع و حیرت آورش که این استان را متمایز کرده است.

در هر فصلی از سال که به کرمان سفر کنید چهار فصل سال را تجربه خواهید کرد. در اوج گرمای مرداد ماه در حالی که جیرفت از گرما می سوزد و لحظه ای نمی توان دور از خنکای کولرهای گازی نفس کشید دو قدمی اش منطقه "ده بکری"، ای بسا که در هوای سرد نیاز به روشن کردن آتش داشته باشید. یادم می آید چند سال پیش در اواسط فروردین ماه به اتفاق پدر، مادر و خانواده سفری به جیرفت داشتیم، گرما طاقت فرسا و غیر قابل تحمل بود، عصر همان روز به ساردوئیه در همان منطقه رفتم سرمای هوا آنقدر شدید و گزنده بود که کسی جرات بیرون آمدن از ماشین را نداشت. همین طور در اوج سرمای زمستان می توانید در "مناطق مانند شهداد، جیرفت، کهنوج شاهد هوایی بسیار مطبوع باشید.

اگر از طرفداران طبیعت بکر و زیبا و کویر باشید کلوتهای شهداد با کاخ های افسانه ای، منطقه گندم بریان به عنوان گرم ترین نقطه زمین، رودخانه شور، طبیعت اعجاب انگیز و سکوت رمز آلود کویر می تواند بسیار جذاب باشد؛ در کمپ کویری شهداد هم می شود ساعتی استراحت کرد.

چرا دویی؟! همین نزدیکی

اگر اهل شن نوردی باشید می توانید با کمترین هزینه در فاصله ۱۰ کیلومتری کرمان در دل هفت باغ به منطقه سافاری پارک بروید، گروه آفرود با ماشین های مجهز شما را به دل تپه های شنی می برند تا لحظاتی هیجان و اضطراب را تجربه کنید.

در مسیر زیبای هفت باغ می توانید به باغ "فلامینگو" یا باغ پرندگان بروید. مکانی بسیار زیبا و رویایی، اگر اهل غذاهای فست فود باشید تنها رستوران تمام گردان ایران در دل شب های هفت باغ آماده پذیرایی است، اگر اهل غذای سنتی باشید می توانید در همان مسیر به دیزی سرا بروید. دیدنی های مسیر هفت باغ سفر شما را خاطرانگیز می کند.

اگر مایل به بازدید از مناطق تاریخی باشید می توانید در شهر کرمان از مجموعه ابراهیم خان (بازار زرگرها، مدرسه ابراهیم

هفت باغ علوی ۱۷ سال پس از آغاز

کسانی که از کرمان دیدن می کنند، علاوه بر دیدنی های کرمان مطمئناً مسیر زیبا و دل انگیزی که شهر کرمان را به ماهان وصل نموده است از نزدیک دیده اند. محور گردشگری هفت باغ علوی در حد فاصل این دو شهر تاریخی در بخش مرکزی دشت کرمان بمنظور رشد و توسعه فرهنگی، باستانی و تاریخی، ایجاد فرصت های سرمایه گذاری و بعنوان میراث اکنون برای نسل آینده ایجاد شده است.

طرح احداث هفت باغ علوی در سال ۱۳۶۶ پایه ریزی شد. در سال ۱۳۶۹ طرح اولیه آن تهیه گردید. در سال ۱۳۷۴ شرکت عمران علوی ماهان کرمان بعنوان مجری طرح پروژه هفت باغ علوی کار خود را آغاز نمود. شرکت عمران علوی از ابتدا اقدام به تملک اراضی از طریق منابع طبیعی، اداره کل مسکن و شهرسازی و اشتخاص حقیقی در مسیر طرح نمود.

در سال ۱۳۷۵ از محل فروش قطعات زمین در دو سوی مسیر درآمدی حاصل شد که دست مایه اجرای طرح گردید و مسیر اصلی محور هفت باغ علوی در سال ۱۳۷۸ آماده بهره برداری شد. لازم به ذکر است که تامین اعتبار پروژه ۱۰۰ درصد از محل درآمد های طرح تامین شده و تاکنون حدود ۲۰۰۰ قطعه باغ ویلا و قطعات زمین جهت احداث مجتمع های گردشگری، رستوران، مراکز اقامتی و تفریحی به شرکتهای و اشخاص واگذار شده است.

محور هفت باغ علوی در جهت بهبود شبکه راههای مواصلاتی، توسعه و تجهیز مراکز گردشگری، ایجاد امکانات رفاهی و بهداشتی برای گردشگری قدم های بسیاری را برداشته است. مطالعات انجام شده نشان می دهد که طرح اجرا شده از پتانسیل بالایی در تغییر اکوتوریسم منطقه برخوردار می باشد و اثرات ایجاد هفت باغ علوی از دیدگاه بیابان زدایی و حفظ محیط زیست مثبت ارزیابی شده است.

در طراحی مجموعه هفت باغ علوی، رستورانهای متنوع، سالن ها و تالارهای پذیرایی، باغ های گل و گیاه، باغ پرندگان، آلاچیق ها، آب نماها، مساجد و مراکز ورزشی مانند دوچرخه سواری، کالسکه سواری، کارتینگ، اسب سواری، شن نوردی در نظر گرفته شده که برای تفریح و پر نمودن اوقات فراغت هر سن و سلیقه ای فکر شده است.

اقدامات انجام شده در پروژه هفت باغ بمنظور توسعه گردشگری

انسان هایی که اندیشه های بلند دارند ای بسا که در کودکی و نوجوانی رویایی در سر داشته اند که در بزرگسالی به تفکری تبدیل شده و گام به گام با هموار شدن مسیر به واقعیت نزدیک گردیده، تحقق پیدا کرده است تا جامعه ای را متحول نماید.

بدون شک و رای ایجاد طرح «هفت باغ علوی» هم اندیشه ای بلند وجود داشته که افق های دور را بسیار زیبا و آرزوهای جوانی را دست یافتنی می دیده است، تفکری که تاریخ را مرور کرده، به یادگاری های این سرزمین کهن نظر انداخته و به این باور رسیده است می توان در هر دوره ای اثری بر جای گذاشت که طی قرون و اعصار ماندگار شود. کرمان، اگر چه میراث دار آثار تاریخی ارزشمندی است و در ردیف شهرهای باستانی و تاریخی قرار دارد، اما با توجه به این که این نقش به صورت یکنواخت در طول تاریخ وجود داشته مدیران وقت استان به فکر خلق اثری جدید و جذاب افتادند تا هم از پتانسیل های موجود به خوبی استفاده شود و هم نیازهای جامعه امروز را مرتفع نماید و میراثی ماندگار برای آیندگان باشد. مسیر برای تحقق آن اندیشه بلند هموار شده بود، پروژه «هفت باغ علوی» به عنوان محور جدید و جذاب برای کرمان کلید خورد و از مردم برای سرمایه گذاری در این پروژه دعوت شد، استقبال مردم و میزان مشارکت آن ها بسیار چشمگیر بود و نشان از اعتماد مردم نسبت به مدیران وقت استان داشت، شاید به جرات می توان گفت این پروژه از شاخص ترین طرح هایی است که فقط با اتکاء به کمک های مردمی احداث گردیده است.

«شرکت عمران ماهان علوی» به عنوان مجری پروژه کار خود را از سال ۱۳۷۵ آغاز کرد و احداث محور گردشگری ملی هفت باغ علوی در حدفاصل شهر تاریخی کرمان و باغ شهر زیبای ماهان با اهداف زیر شکل گرفت:

- توسعه ظرفیت گردشگری
- ایجاد جاذبه به منظور جذب جمعیت
- آماده سازی زیرساخت های لازم برای افزایش ظرفیت مکان های تفریحی، ورزشی، اقامتی و ...

هفت باغ علوی،

و معرفی جاذبه ها و قابلیت های استان کرمان با هدف ایجاد فضاهای مناسب تفریحی و مجموعه ای با معماری ماندگار بمنظور جذب گردشگران داخلی و خارجی تاکنون موفقیت آمیز بوده است.

کاشت دهها هزار اصله انواع درخت در این مسیر از جمله اقدامات موفق طرح بمنظور ایجاد فضای سبز متفاوت در محیط کویری چهره محور را تغییر داده است.

هفت باغ علوی در حد

فضای بازی برای کودکان، تالار اجتماعات و سالن بیلیارد ماهان بگر شامل رستوران سنتی و تالار به مساحت ۱۵ هزار مترمربع * مجتمع بین راهی کوثر به مساحت ۲۰ هزار متر مربع شامل پمپ بنزین، تالار، سفره خانه سنتی، استخر شنا و گیم نت. * سایر سرمایه گذاری ها عبارتند از: رستوران دل، رستوران بردیا، سفره خانه دنج، رستوران و چاپخانه ارگ

توانمندیهای توسعه گردشگری محور هفت باغ علوی

توسعه گردشگری قنات
۳۵ رشته قنات در حاشیه این مسیر با طول متوسط ۴۳۸۴ متر و عمق متوسط ۴۵ متر مادر چاهها و آبدی متوسط ۴۱ لیتر بر ثانیه استعداد توسعه این نوع بخش از گردشگری را دارد. بمنظور معرفی شاهکار مهندسی هیدرولیک ایرانی و انتقال آب و صنعت باستانی انتقال آب لازم است که بازسازی این قنات برای احیاء و آشنایی بازدیدکنندگان از شیوه انتقال آب به سطح زمین انجام گردد.
محور هفت باغ دارای استعدادهای دیگری از جمله استفاده از تپه های شنی برای سافاری صحرا، ماسه های بادی و جنگل های تاغ است که می تواند سهم زیادی برای جذب گردشگران داخلی و خارجی داشته باشد. هفت باغ با فاصله کوتاه از مرکز شهر، راه ارتباطی مناسب و زیر ساخت های ایجاد شده بستر مطمئنی برای توسعه گردشگری شهر کرمان است.

به کوشش: **سید عبدالرضا جعفری صدر**
عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

علمی و تفریحی در سه منطقه معطوف به گردشگری طراحی شده است:

منطقه یک بطول ۹ کیلومتر که از شهر کرمان شروع می گردد. در ۱۲۰۰ متر ابتدایی محور کاربری مجموعه های آن تجاری، تفریحی و گردشگری شامل تالارها، رستورانها و مراکز اقامتی در نظر گرفته شده است. برخی از این پروژه ها تکمیل و به بهره برداری رسیده است. سیتی سنتر بزرگ پردیس کرمان با ۸۲ هزار متر مربع زیر بنا، شامل ۷۰۰۰ متر شهر بازی، ۵۵۰ واحد تجاری، ۷۴۰ پارکینگ سروشیده و ۳۵۰۰ متر هایپرمارکت در میدان اول هفت باغ با سبک معماری سنتی و شبیه به کاروانسراهای قدیمی در حال احداث است.

منطقه دو که از ۹ کیلومتر آغاز میشود به مراکز تفریحی، گردشگری و ورزشی اختصاص داده شده است. در این منطقه باشگاه های سوارکاری، مجتمع تفریحی گردشگری، مسجد و ... احداث شده است.

منطقه سه یا ۹ کیلومتر پایانی محور هفت باغ علوی که شامل دهکده های ویلایی، مراکز تفریحی و پذیرایی، کارتینگ و رستوران است.

سرمایه گذاری های هفت باغ علوی

* تالار کاخ شامل رستوران، کافی شاپ و هتل به مساحت ۱۳۵۰۰ مترمربع
* تالار شقایق به وسعت ۲۸ هزار مترمربع
* باشگاه فرهنگی ورزشی الماس کویر دارای امکانات برگزاری مسابقات سوار کاری و تنیس به وسعت ۳۲۰۰۰ متر مربع
* باشگاه شیدیز دارای امکانات سوار کاری و برگزاری مسابقات به مساحت ۱۳۰۰۰ مترمربع
* باشگاه سارینا دارای امکانات پانسیون اسب و آموزش سوار کاری به وسعت ۵۰۰۰ مترمربع
* مجمع گردشگری فلامینگو به وسعت ۴۰ هزار مترمربع شامل رستوران سنتی و گردان، باغ پرندگان و گلخانه
* مجتمع خدمات گردشگری هفت آشیان به وسعت ۱۵ هزار متر مربع شامل مجموعه شتر سواری و اسب سواری و طرح ایجاد موزه یخ و موزه معاصر، پدیده کویر شامل رستوران، فست فود و کافی شاپ به وسعت ۲۶ هزار متر مربع با طرح ایجاد

از دیروز تا امروز

فاصل کرمان و ماهان بطول ۲۷ کیلومتر و ۴۲۲ متر عرض، شامل مسیر حرکت تندرو، کندرو، دوچرخه رو، کالسکه رو، پیاده رو، خیابانهای دسترسی به اراضی باغ ویلا در دو تیپ الف و ب می باشد که در طول مسیر است.

محور هفت باغ علوی با توجه به ویژگیهای اقلیمی، طبیعی، نیازها، سلیقه ها و تمایلات متنوع جامعه بر اساس معماری اصیل ایرانی و اسلامی با کاربری های مسکونی، تجاری، فرهنگی،

دریای نهفتهی کویر لوت

بهارک ایزدپناه: نام کویر که به میان می آید تصوّر ذهنی بسیاری از ما همان بیابان خشک و سوزانی است که جوشش حتی قطره ای آب از دل خاک خشکش محال به نظر می رسد. چرخه زندگی را تنها همان طلوع و غروب خورشیدش می دانیم و لحظه ای هم به ذهنمان خطور نمی کند که در دل این کویر وسیع خشک آبی بجوشد و در تمام فصل سال روان باشد و در کنار آن موجوداتی زیست کنند که خود خوراک موجوداتی دیگر شوند و بدین شکل چرخه حیات را کامل کنند.

اما کویر لوت که گرمترین نقطه زمین است دریایی را در دل خود نهفته دارد که در چاله رود شور آرمیده است.

چاله رود شور که در میان چاله های متعدد کویر چون چاله گود ده سلم، چاله گود نه، چاله شور گز هامون، چاله زنگی احمد و... بزرگترین آنهاست به علت واریز شدن رودخانه های فصلی و دائم طی هزاران سال از شمال و شرق و غرب به آن در سطح زیرین خود دریای عظیمی از آب نهفته دارد، دریایی که ساحل نمکینش چشم هر بیننده ای را خیره می کند.

برای معرفی بهتر منطقه پای صحبت های اکبر رشیدی مقدم عضو کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی کرمان نشستیم که آنچه در ادامه می خوانید اطلاعاتی است که این کویرشناس کرمانی در باره این منطقه در اختیارمان گذاشت.

رشیدی که این منطقه را جزو شگفتی ها و پدیده های جذاب لوت می داند درباره آن می گوید: کویر لوت پهنه خشک وسیعی است با حدود ۱۷۵ هزار کیلومتر مربع وسعت که از جنوب به ارتفاعات جبال بارز و از شمال به ارتفاعات خراسان جنوبی منتهی است و شرق و غرب آن را نیز ارتفاعات سیستان و بلوچستان و کرمان در بر گرفته است، در فصول بارندگی رود خانه هایی از تمامی این ارتفاعات سر چشمه گرفته و به سمت مرکز کویر لوت جاری می شود که این رودخانه ها معمولا در حوزه انتهایی خود محلی برای ایستایی آب دارند که آب در آنها جمع و در زیرزمین ذخیره می شود این نقاط ایستایی که معمولا زمین هایی ناهموار و ترک خورده دارند، چاله نامیده می شوند. "چاله رود شور" که از شمال کلوت های شهادت تا دامنه جنوبی گندم بریان آغاز شده و به سمت شرق تا حوالی دشت سر در لوت مرکزی کشیده می شود، با وسعت تقریبی هزار کیلومتر

مربع بزرگترین چاله لوت مرکزی است که بخش غربی آن حدود ۲۸۰ متر و بخش شرقی آن ۲۲۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارد و در بخش غربی که نقطه ایستایی چندین رودخانه کویری است ساحلی نمکین وجود دارد که بلورهای زیبای نمک در اطراف ساحل منظره منحصر به فردی را ایجاد کرده است. خاک اطراف این ساحل خاصیت الاستیکی دارد و چنانچه خودرویی از آن عبور کند براحتی در زمین فرو می رود. در این زمین ها که آب تقریباً نزدیک به سطح زمین است بعثت خیس بودن حوزه خیس اطلاق می گردد.

علاوه بر حوزه خیس، بخش وسیعی از خاک چاله رود شور نمناک است که به آن حوزه مرطوب گفته می شود که در این مناطق هم آب نزدیک به سطح زمین است.

درون چاله رود شور همچنین کلوتک ها، مسیل های چند رودخانه، پلیگون ها، نمک زارها و پادگان های آب رفتی در بخش وسیعی قابل ملاحظه است که درون چاله رود شور ایجاد شده است. پلیگون ها که بخش وسیعی از چاله رود شور را به خود اختصاص داده اند زمین هایی از جنس شن و رس است که با آب شور رودخانه ها ترکیب شده و بعثت تبخیر آب در فصل تابستان ترک خورده و اشکالی بعضاً مانند لانه زنبور را به وجود آورده است که در برخی نقاط این ترک خوردگی ها بلند و به صورت زمین هایی پر دست انداز جلوه می کند.

کلوتک ها یا همان تپه های تخم مرغی بخش دیگری از جاذبه های این منطقه است که در جنوب رود شور و گندم بریان پهنه وسیعی را تشکیل می دهند که درون آنها معادن نمک قابل ملاحظه ای وجود دارد. علاوه بر این کلوتک ها درون چاله رود شور نیز کلوت های زیبایی به طور پراکنده مشاهده می شود که شکل ظاهری آنها با دیگر کلوت ها متفاوت است و برخی از آنها مانند مشت های گره کرده از زمین سر بر آورده است که به آنها کلوت های مشت می گویند.

از جمله نکات جالب چاله رود شور فقر پوشش گیاهی است به طوری که به ندرت تک بوته هایی در مرکز آن مشاهده می شود اما در مورد حیات جانوری وضعیت فرق می کند چرا که انواع حشرات، پروانه، مگس ها، مانند دوا، انواع عنکبوتیان، سنجاقک ها، انواع آگاما یا مارمولک، پرنده گان مهاجر و بومی و پستاندارانی مانند روباه و حشرات آبری مانند آرتیم در چاله رود

شور و آبهای جاری آن مشاهده شده است. رشیدی از شناسایی دو رودخانه در چاله رود شور خبر می دهد و می گوید: سالها باور عمومی بر این بود که رودخانه شور تنها رودخانه دائمی لوت است اما محققین کرمانی پس از دو سال مطالعه و تحقیق موفق به شناسایی دو رودخانه جدید در چاله رود شور شده اند که رودخانه اول در انتهای مسیل کوچه واقع است که این مسیل از ارتفاعات کوه سرخ و عبدالهی در لوت شمالی سرچشمه گرفته و در حوزه انتهایی خود دارای چشمه هایی است که از زمین می جوشد و تشکیل رودخانه ای دائمی می دهد این رودخانه در شهریور ۱۳۹۰ شناسایی و در زمستان همان سال با مشورت جمعی از کویرنوردان استان فارس به سرپرستی بهمن ایزدی به نام "کال لوت" نام گذاری شد.

رودخانه دوم نیز در انتهای مسیل خشک رود واقع است، خشک رود نیز که خود یک رودخانه فصلی است از لوت شمالی در حوزه خراسان جنوبی سر چشمه گرفته و پس از عبور از کنار عارضه "پوزه کال" (گوش کال) به چاله رود شور وارد می شود اما در حوزه انتهایی خود دارای چشمه های آب دائم است این بخش از خشک رود که دارای آب دائم و روان است نیز در آبان امسال توسط محققین کرمانی شناسایی و به نام "روان رود خشک رود" نام گذاری شد و برای بررسی بیشتر در دی ماه امسال به همراه گروهی از علاقمندان سفری مجدد به سمت این دو رودخانه انجام شد و مشاهده گردید که علیرغم عدم شروع فصل بارندگی، هر دو رودخانه دارای آب جاری میباشند. هر چند طول این دو رودخانه و میزان آب آنها نسبت به رود شور کمتر است اما نقش این دو رودخانه در چرخه حیات و شبکه حیات موجود در کویر لوت به خصوص در چاله رود شور بسیار حائز اهمیت است.

در مجموع به نظر می رسد چاله عظیم رود شور با دریای عظیم نهفته در خود و دیگر پدیده ها و رودخانه های موجود در آن از شگفتی های کویر لوت است که برای محققین و پژوهشگران این عرصه جذابیت خاصی دارد و معرفی آن باعث ارتقاء جایگاه کویر لوت و بهره وری بیشتر از آن و کمک به **ثبت جهانی کویر به عنوان یک ژئوپارک ملی و بین المللی می گردد.**

جوشش های تخم مرغی

ساحل دریای نهفته

تک کلوت

روان رود خشک رود

حوزه مرطوب چاله رود شور

پلیگون

چشمه سار

کلوت مشتی

ساحل دریای نهفته

سفرنامه

گزارش: عباس آقاملائی

گنج اسرار آمیز باستانی کرمان محل جذب گردشگران

تاکنون در هیچ نقطه‌ای از جهان سایه نگاره‌های باستانی یافت نشده است

هزاران عکس گرفتن و بازدیدهای مکرر طی روز و شب و از موقعیت‌های مختلف در هر ماه انجام دادم، گاهی شب تا صبح در فصول مختلف سال را در قبرستان و یا همان طاق علی (ع) برای ارتباط برقرار کردن بیشتر با این اثر باستانی سپری می‌کردم.

وی تاکید کرد: در تحقیقات خود آثار مرتبط بسیاری با این اثر مهرپرستان را در آن نزدیکی یافتیم، مانند معبد، غار، کلاغ، گاو و سایر اشکال مقدس آیین میتراپیسم و نمادهای دیگری که مانند یک پازل دور هم جمع شده بودند و نشان از آن دارد که کرمان در عصر باستان قبیله‌گاه مهرپرستان بوده است.

گنج باستانی کرمان محل جذب گردشگران

شجاعی خاطر نشان کرد: پس از یافتن این گنج باستانی و تحقیق در ادبیات کهن پارسی هزاره قبل تاکنون، نقشه این گنج را به صورت رمز میان اشعار و آثار یافتیم، همان‌طور که دین مهری را مادر تمام دین‌ها می‌نامند و در زمان خود با راز آلوده‌ترین اسرار مواجه بوده است، این مهرکده در کرمان نیز اسرار بسیاری را در دل خود دارد.

وی افزود: در همایش‌های تمدن با بیش از ۲۰۰ باستان‌شناس در مورد این اثر صحبت کردم و آنها مدعی هستند که تاکنون در هیچ نقطه‌ای از جهان سایه نگاره‌های باستانی یافت نشده است. حاصل پژوهش‌ها و تحقیقات ناصر شجاعی یک کتاب و مقاله رو به اتمام است و اعتقاد دارد که این دست‌کند باستانی می‌تواند سبب جذب گردشگران داخلی و خارجی بسیاری باشد، زیرا آیین مهر بیش از ۲ هزار و ۵۰۰ سال قبل تمام دنیا به ویژه اغلب اروپا را در بر گرفته است.

منبع: خبرگزاری فارس از کرمان

در ایران مورد پژوهش قرار دادم.

سایه نیمرخ انسان در کوه‌های مسجد صاحب‌الزمان (عج) کرمان

وی افزود: تحقیقات را با گستردگی دایره میزان عمل آغاز کردم که نتیجه آن کشف سایه نگاره‌هایی آیینی بود که در دو موسم از سال شکل می‌گرفت و با بررسی‌های دقیق و گرفتن هزاران عکس در فصول مختلف متوجه نیمرخ انسانی از سایه شدم که در دو موسم از سال تشکیل می‌شد و آن نوروز و مهر ماه بود.

شجاعی با اشاره به کند و کاری‌های انجام شده در کوه که حفره‌ای عظیم و توخالی به شکل یک صدف بسیار بزرگ باز شده را نشان می‌دهد، گفت: این سایه در ظهرهای ایام نوروز و مهر ماه که طول شب و روز حالت اعتدال دارد و سرما و گرمای این ایام در حالت متعادل است و از طرفی آیین مهر نیز دین عدالت و مظهر عدل نامگذاری شده بود، تشکیل می‌گردد.

وی افزود: با بررسی‌های بیشتر و نظریات اساتید و کارشناسان بسیاری دریافتم که این کنده‌کاری‌ها به صورت هدفدار انجام شده است و با تحقیقات میدانی، کتبی و منابع بسیاری پی بردیم که این نیمرخ سایه انسانی مربوط به آیین مهر یا میتراپیسم است.

کرمان قبله‌گاه مهرپرستان

این محقق با تاکید بر اینکه باستان‌شناسان قدمت آن را همزمان با روستای باستانی صخره‌ای میمند یعنی ۱۲ هزار سال پیش می‌دانند، گفت: تحقیقاتی را در بخش‌های میدانی، پرسش از صاحب‌نظران، مطالعات مکتوب، پرسش‌های مردمی و سایر منابع آغاز کردم در بخش میدانی بیش از یک دهه

قدمت کوه‌های شرقی قبرستان کرمان به ۱۲ هزار سال قبل بر می‌گردد که «شیوشگان» نام باستانی آن کوه است و اکنون نیز با نام کوه‌های مسجد صاحب‌الزمان (عج) شناخته می‌شوند. مردمانی در آن زمان از صخره‌های سخت کوه نیمه گنبدی را برای مراسم آیینی به شکل یک استوانه بزرگ مانند منشور کوروش و یا شبیه چشم بزرگی به اندازه ۷۰ متر تراشیدند. این سنگ‌نگاره تندیس از سایه انسان‌نما است که در طاق‌نمای صخره‌ای این کوه به چشم می‌خورد و به ظاهر پرستش‌گاهی بزرگ در پایتخت کشوری باستانی بوده است که امروزه مردم کرمان از آن با عنوان «طاق علی (ع)» یاد می‌کنند.

با تحقیقات صورت گرفته یک پژوهشگر کرمانی مشخص شد که در دو نوبت از سال سایه این صخره‌ها به شکل نیمرخ یک انسان در می‌آید که طبق نظریات کارشناسان بر طبق آثار مکتوب زمان قدیم این سایه انسان‌نما مربوط به آیین مهر یا میتراپیسم است.

خدای باستان ایرانیان پیش از زرتشت

مهرپرستی بر پایه پرستش میترا «در پارسی میانه مهر نام دارد» خدای خورشید و عدالت در دوران پیش از آیین زرتشت نهاده شده، ایرانیان پیش از زرتشت دینی چندخدایی داشتند که میترا گرانقدرترین خدای آنها به حساب می‌آمد.

میترا از دل سنگ درون غاری به دنیا می‌آید که برخی زاده شدن مهر از درون سنگ را استعاره از فروغ ناشی از برخورد دو سنگ به هم می‌دانند.

ناصر شجاعی محقق و پژوهشگر آثار باستانی در گفت‌وگو با خبرنگار فارس در کرمان اظهار داشت: از حدود ۱۰ سال قبل این دست‌کند را در مقایسه با سایر آثار عبادتگاه‌های صخره‌ای

گزارش

در نشست کمیسیون گردشگری عنوان شد؛

رونق صنعت گردشگری استان

فرهنگی با گردشگری ادغام نشود که متأسفانه سکوت کردیم و این اتفاق رخ داد؛ اما اکنون باید برای تشکیل وزارت میراث فرهنگی و گردشگری پیگیری و تلاش کنیم.

معین زاده ادامه داد: وقتی قرار است مالیات ارزش افزوده از فعالان گردشگری اخذ کنند؛ می گویند باید مثل بقیه ی نقاط دنیا عمل شود؛ بنابراین باید مثل دیگر نقاط دنیا وزارت گردشگری هم ایجاد شود.

وی با تأکید بر این که باید در خصوص سهم خواهی از صندوق ذخیره ملی تأکید کنیم؛ اظهار داشت: باید برای برگزاری برنامه های مختلف پیگیر دریافت بودجه از مرکز باشیم.

معین زاده همچنین با تأکید بر ایجاد دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه جهت تسهیل در امور و صدور ویزا خاطر نشان ساخت که دعوت از مدیران دستگاه های اجرایی مربوطه باید در دستور کار کمیسیون قرار گیرد؛ گفت: باید مسایل گردشگری استان را دنبال کنیم؛ چرا که اگر مدیران به مسایل گردشگری آشنا شوند و سمینارها و همایش های مختلف در کرمان برگزار شود؛ بهره های خوبی از فرصت های ایجاد شده در بخش گردشگری استان خواهیم برد.

وی با اشاره به گفت و گوی دکتر علوی رئیس کمیسیون گردشگری از شبکه بیرون مرزی سیما آن هم در ۵ نوبت اظهار داشت: چنین فرصت هایی کمتر برای گردشگری استان ایجاد می شود؛ بنابراین باید از این فرصت ها برای معرفی و رونق گردشگری استان نهایت استفاده را کرد.

معین زاده در خصوص انتخاب مدیر سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان هم گفت: باید پیگیری کنیم تا زودتر مدیر سازمان مشخص شود؛ چرا که اگر این موضوع به نتیجه برسد بسیاری از مشکلات گردشگری استان حل می شود. وی کتاب در دست چاپ آقای گلاب زاده با موضوع اقتصاد کرمان در یکصد سال اخیر را نیز بسیار با ارزش خواند.

علوی نیز در ادامه ضمن تأکید بر فعال شدن کمیته های کمیسیون گردشگری اتاق، گفت: کمیته های چهارگانه کمیسیون گردشگری اتاق باید با مدیران دستگاه های مربوطه نشست های مختلفی را برگزار و مسایل متبایله گردشگری را با آن ها حل و فصل کنند.

وی همچنین با بیان این که قوانین و مقررات گردشگری به ۷۰ سال پیش برمی گردد؛ تأکید کرد: باید قوانین محل و مزاحم توسعه ی گردشگری شناسایی و همراه با راهکار به مجلس شورای اسلامی ارایه شود و در این راستا کمیته های چهارگانه ی به عنوان بازوی کمیسیون نقش مهمی دارند.

دهقانی مدیر آژانس گردشگری جنوب شرق و نایب رئیس کمیسیون گردشگری هم در این نشست با اشاره به راه اندازی پرواز مستقیم «کرمان - دبی» اظهار داشت: با توجه به بن بست پروازی کرمان و نبود پروازهای متنوع از کرمان و بالعکس برقراری این گونه پروازها بسیار ضروری است که خوشبختانه با پیگیری زیاد، موافقت سازمان هواپیمایی کشور برای برقراری پرواز «کرمان - دبی» کسب شد.

وی با بیان این که این پرواز به صورت مستقیم توسط شرکت هواپیمایی «قشم ایر» انجام می شود؛ خاطر نشان کرد: تاکنون ده پرواز انجام شده که ۷۵ صندلی خالی داشتیم و این به این معنی است که ۱،۵ پرواز با صندلی خالی انجام شده است.

دهقانی افزود: پرواز خالی هزینه ی سنگینی در بر دارد؛ ضمن این که در زمینه ی پروازهای داخلی هم با هماهنگی با شرکت هواپیمایی «ماهان ایر» پرواز «کرمان - شیراز» برقرار شده است و هم اکنون نیز در حال پیگیری پروازهای «کرمان - اصفهان» و «کرمان - بندرعباس» هستیم.

درخواست کردیم برای انتخاب مدیر به نظرات کارشناسان دستگاه توجه شود.

وی همچنین با بیان این که بازدید از «ارگ بم» و «میمند» از دیگر برنامه های سفر دکتر نجفی بود؛ اظهار داشت: نکته ی مهم در سفر رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و صنایع دستی کشور این بود که خوشبختانه در ابتدای آغاز به کار دکتر نجفی موفق شدیم مشکلات استان در زمینه ی گردشگری را با وی در میان بگذاریم و برای پیگیری در راستای حل مشکلات عزم خود را جزم کنیم.

جهانشاهی افزود: از نکات مورد توجه دیگر در این سفر، مطرح شدن موضوع خروج استان از Black list و ثبت «دشت لوت» بود.

سیدعلی معین زاده رئیس صنف هتلداران استان کرمان و عضو کمیسیون گردشگری هم در این نشست با اشاره به سفر رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور به استان و کمک ها و مساعدت هایی که قرار است برای برگزاری برنامه های مختلف در حوزه ی گردشگری از سوی سازمان مرکزی به استان اعطا شود؛ گفت: جذب ۵۰ درصد حمایت های سازمان مرکزی نیاز به پیگیری دارد.

وی همچنین با اشاره به لایحه ی بودجه ی سال آینده ی دولت، تصریح کرد: بهتر بود سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به وزارت گردشگری تبدیل می شد تا مورد توجه و عنایت بیشتری قرار گیرد و همچنین بایستی از طریق صندوق ذخیره ارزی نیز مورد حمایت قرار گیرد همچنین افزودند:

آن چه در پیش نویس لایحه ی بودجه مشخص است؛ این است که در لایحه ی بودجه به همه ی مسایل توجه شده به جز گردشگری؛ بنابراین باید راستای ورود مقوله ی گردشگری به لایحه ی بودجه راه حل ارایه کنیم.

موضوع ایجاد وزارت گردشگری از دیگر مواردی بود که معین زاده بر آن تأکید و خاطر نشان کرد: دکتر نجفی مخالف ایجاد وزارت گردشگری است؛ ولی این مسئله یک موضوع سیاسی است.

وی افزود: پیش از این باید پیگیری می کردیم تا میراث

محمد رضا احمدی؛ نشست کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان با حضور اکثریت اعضاء ساعت ۱۰ صبح روز دوشنبه مورخ ۱۶ دی ماه ۹۲ در محل سالن شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان برگزار شد.

سیدمحمدابراهیم علوی نایب رئیس کمیسیون گردشگری اتاق ایران و رئیس کمیسیون گردشگری اتاق کرمان در این نشست با اشاره به برگزاری کارگروه گردشگری استان و همچنین نشست انجمن توسعه ی استان کرمان در تهران با حضور بزرگان سیاسی استان با محوریت گردشگری، اظهار امیدواری کرد: با توجه به فعالیت بیشتر و مستمر انجمن توسعه ی استان و ایجاد کمیته ی گردشگری در این انجمن، شاهد رونق صنعت گردشگری استان باشیم.

سیدمحمدابراهیم علوی برگزاری کارگروه گردشگری استان با حضور دکتر نجفی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کشور و استاندار کرمان را خوب توصیف کرد و اظهار داشت: مواردی که در این نشست در سفر رئیس سازمان میراث فرهنگی به استان کرمان عنوان شد، نیاز به پیگیری دارد تا تصمیمات اتخاذ شده در این سفر برای گردشگری استان مفید واقع شود.

وی به پخش برنامه های مختلف از صدا و سیما با موضوع گردشگری استان نیز اشاره کرد و گفت: امیدواریم با همکاری و تعامل بخش خصوصی و حمایت های مادی و معنوی این بخش، شاهد سیل گردشگر به استان کرمان باشیم.

محمد جهانشاهی مسئول بازاریابی و تبلیغات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان و عضو کمیسیون گردشگری اتاق بازرگانی ضمن تأکید بر شرکت بیشتر اعضا در نمایشگاه های بین المللی و تأثیر آن بر معرفی پتانسیل های گردشگری کرمان به دست آوردهای سفر رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به استان کرمان اشاره و خاطر نشان کرد: موضوع انتصاب مدیر سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمان از جمله مهم ترین مسایل مطروحه در سفر دکتر نجفی بود که

بخش خصوصی است. بتول ایزدپناه سردبیر فصلنامه‌ی گردشگری کمیسیون هم در این نشست به بیان توضیحاتی در خصوص فصلنامه و نحوه‌ی توزیع آن پرداخت.

در ادامه زندی رئیس انجمن راهنمایان استان کرمان نیز به برگزاری هفتمین همایش ملی راهنمایان گردشگری در کرمان اشاره کرد.

وی بازدید از «ارگ بم» و «کلوت‌های شهداد» را از جمله برنامه‌های جنبی این همایش عنوان کرد.

در این نشست همچنین قسمت‌هایی از آلبوم «مکتب‌خانه» ساخته‌ی نکویی پخش شد.

علوی پس از پخش قسمت‌هایی از آلبوم «مکتب‌خانه» از نکویی به خاطر زنده ساختن فرهنگ کرمان با ساخت این آلبوم تشکر کرد. گلاب‌زاده نیز زحمات نکویی و گروهش را در جهت اعتلای فرهنگ کرمان ارج نهاد و اظهار داشت: در روزگاری که همه به سوی تجددطلبی می‌روند؛ آقای نکویی تمام وقت و تلاش خود را برای حفظ ارزش‌های سنتی به کار گرفته است و باید مورد حمایت قرار گیرد.

«خشک‌رود روان‌رود» و «کال لوت» نام‌گذاری شده از آن جمله است.

رشدی همچنین از شناسایی «تنگ رتیل» در بهار ۹۲ خبر داد.

برگزاری هفتمین نمایشگاه بین‌المللی خدمات و تجهیزات صنعت گردشگری و هتلداری ایران از ۱۴ تا ۲۷ بهمن‌ماه سال‌جاری نیز از مواردی بود که امید فدایی عضو دیگر کمیسیون گردشگری به آن اشاره کرد.

وی پیگیری برای شرکت در نمایشگاه‌هایی که در زمینه‌ی گردشگری برپا می‌شوند را یک اتفاق خوب عنوان و خاطر نشان کرد: در هفتمین نمایشگاه بین‌المللی خدمات و تجهیزات صنعت گردشگری و هتلداری ایران نیز که از جمله معتبرترین نمایشگاه‌های گردشگری ایران و در تقویم جهانی به ثبت رسیده است؛ فضای مناسبی برای شرکت‌های کرمانی در نظر گرفته شده است.

فدایی افزود: ۱۳۶ متر فضا در سالن شماره‌ی ۷ نمایشگاه برای کرمان در نظر گرفته‌ایم که باتوجه به زمان برگزاری نمایشگاه استفاده‌ی بهتر از این فرصت مستلزم همکاری آژانس‌ها و

تسهیل در قوانین گمرک کرمان برای رفاه حال مسافران و صادرکنندگان نیز از جمله مواردی بود که دهقانی بر آن تاکید کرد.

علوی نیز در ادامه با اشاره به تمرکز هیات نمایندگان اتاق کرمان بر چهار مقوله‌ی معدن، قالی و صنایع دستی، آب و گردشگری، ضمن تقدیر از آژانس گردشگری جنوب‌شرق برای تلاش در زمینه‌ی خارج کردن کرمان از بن‌بست پروازی، اظهار داشت: راهاندازی مسیرهای مختلف دیگر از جمله «کرمان - مالزی» و «کرمان - ترکیه» رونق گردشگری را در پی خواهد داشت؛ بنابراین مردم کرمان باید از پروازهایی که راهاندازی شده استقبال کنند تا آژانس‌ها با اطمینان خاطر و جسارت بیشتری بتوانند برای راهاندازی پروازهای مختلف ورود کنند.

رشدی محقق بیابان لوت و عضو دیگر کمیسیون گردشگری هم در این نشست به بیان موضوعاتی در خصوص «دشت لوت» پرداخت.

وی افزود: پس از «ترین‌های» مختلفی که در دشت لوت کشف شده است به نکات حایز اهمیت دیگری در این پهنه‌ی اعجاب‌انگیز رسیده‌ایم که شناسایی دو رودخانه‌ای که با نام‌های

ادامه‌ی سخن مدیرمسئول از صفحه‌ی ۲

در خبرها هم آمده بود که با تعامل خوب با اروپایی‌ها توافقات خوبی را با وزارت خانه‌های امور خارجه و سازمان مسوول گردشگری در اتحادیه اروپا و دبیر در خصوص اخذ ویزای دو طرف اقدام بسیار بزرگی را برای جلب و جذب هرچه بیشتر اروپایی‌ها و متقابلاً اعزام شهروندان خود به کشورهای عضو اتحادیه اروپا فراهم ساخته است

ایران اسلامی دهمین کشور گردشگری دنیا، هفدهمین مقصد انتخابی گردشگران بین‌المللی و پنجمین کشور اول دنیا در تنوع زیست محیطی و جانوری است ولی متأسفانه در زمینه سرمایه‌گذاری در ایجاد زیر ساختارها و زیر بنا ها و تسهیلات ورود و خروج گردشگران بین‌المللی، و نقش بزرگ صنعت گردشگری در اقتصاد در سال‌های اخیر غفلت کرده است. در استان کرمان هم متولیان امر در بخش دولتی و هم فعالان صنعت گردشگری غفلت مضاعفی را داشته اند.

عدم ثبات مدیریت، فقدان برنامه ریزی، نداشتن طرح راهبردی، و سند استراتژیک در صنعت گردشگری و نبود روحیه برون سپاری و واگذاری امور به مردم از عوامل اصلی عدم استفاده از ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بخش گردشگری در استان هستند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در طی سه سال گذشته با اختصاص بودجه‌های لازم و قابل ملاحظه برای معرفی و تبلیغ استان کرمان از شبکه‌های صدا و سیما و بین‌المللی، تلاش جهت معرفی هر چه بیشتر استان و جاذبه‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری این صنعت را نموده است.

در سال جاری در طول شش ماهه گذشته، اتاق کرمان نسبت به حمایت جهت برپایی نمایشگاه گردشگری، صنایع دستی، سوغات در هفته گردشگری در مهرماه در پارک مادر کرمان حمایت مادی و معنوی از پانویون گردشگری کرمان در نمایشگاه بین‌المللی گردشگری و هتل داری در بهمن‌ماه در محل نمایشگاه بین‌المللی کرمان و همچنین حمایت مادی و معنوی از بزرگترین رویداد صنعت گردشگری؛ یعنی برگزاری هفتمین همایش ملی راهنمایان گردشگری در سی بهمن لغایت ۲ اسفند آن هم با حضور خانم فیلیسینا رئیس فدراسیون بین‌المللی راهنمایان گردشگری و همچنین ریاست محترم سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی، گردشگری کشور، سعی وافر در شناساندن استان در سطح ملی، بین‌المللی و فضای مجازی به عمل آورده و در قالب حمایت مادی و معنوی از تهیه فیلم «درس‌های شیرین» که در استان در حال فیلمبرداری است، حسن ختام توجه ویژه خود را به صنعت گردشگری استان، کشور در اسفندماه سال جاری به اجرا و نمایش گذاشته است.

ولی نمی‌توانیم نگوییم و ننویسیم که متأسفانه، متأسفانه در همه موارد فوق‌تر نا مهربانی و همراهی کم فعالان صنعت گردشگری استان مایع گلایه است و تذکر!

سال ۱۳۹۲ نیز رو به پایان است و ترجیح داده ام سرمقاله خبرنامه پایان سال کمیسیون گردشگری و حمل و نقل را به گزارش خیلی خیلی کوتاه و موجزی از اهم فعالیت و اهم مشکلات اختصاص دهم. فرصت را غنیمت شمرده برای همه مردم ایران، به ویژه مردم صبور و با فرهنگ استان کرمان و مخصوصاً فعالان صنعت گردشگری استان آرزوی سالی نیکو و با خیر برکت و سرشار از موفقیت و شادمانی را نمایم .

هر روزتان نوروز، نوروزتان پیروز

پذیرش آکمی

در فصلنامه گردشگری کرمان

تلفن سفارش آکمی: ۲۴۴۲۴۶۷

معرفی منطقه‌ی گردشگری

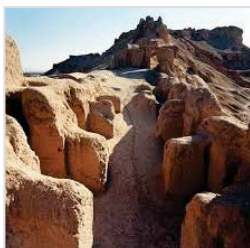
سید امجد نظامی

دبیر کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

حقایقی بر سرگذشت فراموش شده

قلعه دختر

با شکوه کرمان

Facts on the forgotten Adventure of magnificent castle of Dokhtar in Kerman

به فراز آن تراشیده اند و یکصد وسی و چهار پله دارد. سایکس احتمال داده که این محل نقاره خانه قلعه بوده و این دو قلعه با یکدیگر ارتباط داشته اند.

قلعه دختر یا آشکده آناهیتا یا قلعه کهنه (ناهید یا آناهیتا) قلعه بزرگی است که قبل از اسلام و حتی مدتها قبل از قلعه اردشیر بوده است. (اردشیر پاپکان)

در قلعه باشکوه دختر کرمان، از خشت خام و گل رس (کاه و نی بعنوان جرز در پی های قطور با خشتهای صاف و منظم و در برج های دیده بانی برای خنثی کردن ضربات شدید امواج زلزله) استفاده شده است.

قلعه باشکوه دختر، نمادی از پرستشگاه آناهیتای باستانی (الهه دختر) یا ایزد «آب» هاست. (نمادی از الهه حاصلخیزی و باران) قلعه باشکوه دختر و سپس قلعه اردشیر از هسته های اولیه شهر کرمان می باشند که در عصر صفوی و پس از آن بالکل ارتباط شهر با قلعه دختر قطع شده و این مرکز مرتفع که حصن حصین کرمان شمرده می شد از حیز انتفاع افتاد.

جالب است بدانیم که دوره حکومت ساسانیان در سال ۲۲۶ بعد از میلاد شروع می شود و با فراخوان بلاد دور و نزدیک به اتحاد و یگانگی و تساهل مذهبی ۴۲۵ سال بر پرشیا (ایران بزرگ) و دهها کشور تحت فرماندهی، فرمانروایی کردند که اولین پادشاه آن اردشیر پاپکان و آخرین آن یزدگرد سوم بود.

اردشیر بابکان در غرور اولین پادشاه ساسانی در واهمه از عظمت و اقتدار کرمانی آباد و بی نیاز به اغیار، به این خطه شروتمند و مردم مهربان هجوم آورد و پس از فتح قلعه دختر تسلیم بلاش (۲۲۶) بعد از میلاد) به سمت بلاد دور که شهرهایی نظیر جیروت و بم (در راه جاده ادویه) از آن مراد است، نظر کرده و سخت بر ارگ بم بورش برده و به سهولت ارگ بم را فتح و آن حاکم هفتواد را کشته و به آن ماجرا و داستان معروف و طلسم کرم هفتواد و طلسم آن قلعه ارگ بم نیز خاتمه می دهد.

اما آخرین پادشاه این سلسله یزدگرد سوم در شکست سخت خود از اعراب در جنگ قادسیه در سال ۶۵۱ بعد از میلاد به قلعه دختر کرمان، (شهر دارالامان) پناه آورد. اما کرمانیان آن صدمات و خطرات تلخ را به روح بخشش و باد فراموشی بخشیدند و به او با میهمان نوازی امان دادند.....

همچنان در طوفان نامهربانهای تاریخ و یورش تلخ ترین حوادث همچون حمله آقا محمد خان قاجار و ویران نمودن کرمان آباد و جنایات رقت بار و کم نظیر در تاریخ ظلم و ستم و کشتار مردم مهربان در ۲۲۶ سال پیش، اما نام دیارمان کرمان به نام نیکی و میهمان نوازی و مهرورزی باقی ماند و این شاخص میهمان نوازی و انسانی است که کرمان و کرمانی را تا ابد در اندیشه های نسل جوان زنده نگه خواهد داشت. و ما باید و برانیم تا حافظ آن شاخص کرمانی باشیم

ما باید نیکتر از رفگانمان نماینده های فرهنگی برای این خطه تاریخی باشیم.

آدرس قلعه دختر کرمان : چهارراه بهار به سمت دو قلعه، سمت راست قلعه اردشیر و سمت چپ شما : قلعه دختر کرمان

این تنها قلعه ای است که بیشتر دوره های تاریخی مورد استفاده نظامی بوده است.

درباره قلعه کرمان و تعمیر قلعه کرمان در بعد از اسلام می نویسند « و بردسیر محدث است و محمد بن الیاس که نام او بر دروازه خییص (شهداد) نوشته، عمارت بارو کرده و خندق و قلعه کوه و قلعه نو و بعضی از قلعه کهن از بنا های اوست.

نباید فراموش کرد که در نامه تنسهرم، نامه حاکم کرمان «ولخش» = بلاش نوشته شده که با او با اردشیر مصالحه نموده و طبعا هیچ تناسبی با داستان هفتواد ندارد. پروفیسور کریستین نیز همین نکته را تایید نموده و مسلم است که هفتواد یکی از حکام دست نشاندۀ اشکانی بوده است. مشیر الدوله نیز می گوید: سکه هایی به نام هفتواد یافته اند.

به هرحال تغییر قلاع از عهد ساسانی در تواریخ ذکر شده، گرچه در روضه الصفا از عهد ما قبل از اسلام هم ذکر می کنند و می گویند:

گواشیر که در عرف این زمان کرمان از آن مراد است، آبش گوار و هوایش خوب در بنای آن نوشته اند که گشتاسب بن لهراسب در آنجا معموره ساخت و اردشیر بن بابک بر گردش حصار انداخت و بردشیرش نامید و بهرام بن شاپور ذوالاکتاف بر عمارت آن بیفزود.

یک خرابی قلعه هم ظاهرا در قرن هفتم صورت گرفته بدین صورت بعد از آن که خواجه قوام الدین زرونی به کرمان آمد (حدود ۶۱۱ق) فرمود که قلعه کوه آن را قلعه کبیره گفتندی که به بردسیر (کرمان) بود از بناهای بوعلی محمد بن الیاس خراب کردند و چاهی عجیب که بر سنگ خاره فرو برده بودند به زعم مردم چهارصد گز بر سنگ خاره فرو شده بود و من (افضل کرمانی) ظاهر آن دیدم قریب هشت گز در هشت گز بر سنگ فرو شده و با این طول و عرض سر چاه بوده و بر چهار قسمت کرده بودند و چهار چرخ بر نهاده چاهی بدین عظمت و بالعجبی انباشته و باطل کردند و موجب تخریب آن قلعه آن چاه بزرگ بود و چند در و طبقه داشت و در حفظ و صیانت آن حاجت به مرد بسیار بود. از عجایب آن قلعه آن بود که دروازه سیم او از آهن بود.

اصل در و بند و آستانه و غیره قریب به بیست هزار من آهن، آن را به زیر آوردند و مردم شهر را به بیگار می فرمودند تا میشدند و خراب می کردند و اجزای آن که بود می افکند پس در اتنا آن تخریب بر دیوار آن مثل طاقی پیدا آمد چون در آن فرو کردند دو سه پاره دیگ سنگین پیدا آمد، در وی تاجی بود زرین و چند الوانی زر و نقره، آن را وزن کردند پانزده من زر بود و بیست و هفت من نقره، آن را بیرون آوردند و به خزانه پادشاه -خوارزم شاه ۱۱۵۷-۱۲۲۱ م) بردند و هیچ معلوم نشد که ذخیره کدام پادشاه و کوتوال بوده است؟

به هرحال چنانچه گفتیم قلعه دختر و قلعه اردشیر کرمان قرنهای بعد از اسلام نیز مورد استفاده فرمانروایان بوده است تا کم کم باروها و برجها در پای کوه و در اطراف شهر فعلی ایجاد گردیده و عصر صفوی (۵۰۰ سال پیش) نیز مرکز حکومتی در داخل شهر بوده است. لازم به ذکر است که این دو قلعه بزرگ هر دو از قبل از اسلام بوده اند و زیبا آن که در رشته جنوبی قلعه اردشیر قلعه ای بالنسبه بلند دیده می شود که از اواسط صخره پلکانی برای رسیدن

از نمونه های دیدنی قلاع بزرگ قدیمی است که هنوز در کرمان بقایای آن به چشم می خورد. ساختمان های قلعه دختر کرمان به دو قسمت مستقل تقسیم می شود. که بر فراز قلعه نسبتا مرتفع جنوب شرقی قرار دارد و سابقا قله کوه نامیده می شد که به علت وضعیت طبیعی از قلعه دیگر مجزا است. قلعه دوم بر تپه کوتاه تری قرار دارد و به قلعه دختر موسوم است. قسمتی از این قلاع بنام اردشیر شهرت دارد. قلعه اردشیر در بالای تپه مرتفعی واقع و دیوارهای آن از خشت های بسیار ضخیم ساخته شده است قسمت دوم قلعه ای است که در طرف غرب قلعه اردشیر قرار گرفته و پس از آن به وسیله راهروهایی که هنوز آثارش باقی است به قلعه مذکور مربوط بوده است.

ژنرال سایکس درباره این قلعه می نویسد در طرف شمال غربی این قلعه مسیر آبی مشاهده می شود و چاه عمیقی نیز در آن حفر شده که به اعتقاد عوام این چاه به خییص راه دارد ولی بهرحال کسی به انتهای نقب نرسیده است. ظاهرا به علت اینکه مردم را در دوران هرج و مرج در این چاه می انداختند، مرحوم وکیل الملک دستور داد تا آن چاه را پر کنند. در قلعه دختر کرمان با اینکه جستجوهای زیادی به عمل آمده اما آثار تاریخی قابل توجهی بدست نیامده است. ساختمان های عمده قلعه از قبیل قصرها و عبادتگاه ها در فاصله این دو قلعه دیده می شوند.

متأسفانه چون خاک این قلعه برای کود مناسب بوده است، سال های متمادی، مردم خاک و خشت آن را کنده و حمل نموده و به مزارع می بردند و بدین طریق لطمه بزرگی به این بنا وارد شده است. دیوار ها و هلالیهایی باقیمانده عموما خشت است و خشت های پی ها از حد عادی بسیار قطورتر و عریض تر است. از قطعه های کاشی که سایکس در محوطه دیده است مشخص است که بعضی ساختمان های آن علاوه بر جنبه های نظامی جنبه های بزمی و عبادتی نیز داشته است و هنر و ذوق در تزئین آن دخالت کرده است.

افضل کرمانی درباره برج و باروی قلعه اردشیر که با قلعه دختر ارتباط داشته و همچنین درباره شهر و توصیف کرمان می نویسد: شهرستانی چون صرح ممرد و سوری دو فصیل چون سد سکندر پیرامون او خندقی.

بانی قلعه دختر کرمان همانند سایر ابنیه دختر مشخص نیست و تنها از دوره اردشیر اول ساسانی (اردشیر بابکان) ذکر می شود از قلعه بزرگ (نه از قلعه دختر) در شاهنامه فردوسی رفته است و آن داستان هفتواد است .

باید توجه داشت که اولاد حاکمی که در زمان اردشیر در کرمان بوده است بلاش نام داشت که به دست اردشیر دستگیر شده و احتمالا از شاهزادگان اشکانی است. به هر حال قلعه کرمان خصوصا قلعه دختر قبل از قلعه اردشیر وجود داشته و آنچه از اردشیر در آنجا به جای مانده و به دست اردشیر ساخته شده است قلعه بزرگ دیگری است بر فراز صخره مجاور قلعه دختر که هنوز هم به قلعه اردشیر معروف است. اما به هر حال باید توجه داشت که قلعه دختر و هم قلعه اردشیر و هم ارگ بم در طی سالیان متمادی تاریخ بهترین دژ مدافع کرمان و بلوچستان برای حفاظت از هر حمله ای بوده است و در میان قلاع دختر تقریبا

گزارش برگزاری پائوین گردشگری استان کرمان

گزارش

امید فدایی

عضو کمیسیون گردشگری و حمل و نقل اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

هفتمین نمایشگاه گردشگری ایران در تهران ۲۴ لغایت ۲۷ بهمن ماه ۱۳۹۲

